

«Послуги поза домом» (Out-of-Home Services) містять: влаштування проживання в фостерній родині (тимчасові приймаючі родини); усиновлення; організацію групових родин (проживання в групі); функціонування інституційних форм опіки (інтернат, притулок для сиріт, установа для дітей з обмеженими можливостями); залучення судової системи.

Поряд із класичними методами соціально-педагогічні працівники сімейного профілю використовують такі оригінальні методи й форми соціальної роботи, як сімейна терапія, форма «контактних родин», метод «входження в родину», робота в парі з колегою, метод особистого прикладу соціального працівника, робота в міждисциплінарній команді (соціальний працівник, педагог, психолог, медик).

Робота соціально-педагогічних працівників з родиною будується на основі знання і врахування особливостей кожної конкретної родини, продуктивного процесу спілкування з її членами. Ефективність роботи з батьками визначається диференціацією підходів до родини, тобто виділенням із усіх родин певних підгруп відповідно до різного рівня їх знань і вмінь, особливостей дітей і, крім того, індивідуалізацією, що означає орієнтацію на культурний і освітній рівень, особливості взаємин, сімейну атмосферу і т.д. Характер і результативність контактів з членами родини багато в чому залежать від установок соціально-педагогічних працівників стосовно них, від розуміння необхідності погоджених і цілеспрямованих впливів на дитину, від неформального підходу до роботи з родиною. Успіх визначається: а) вмінням враховувати відмінності у віці, освіті, культурному рівні батьків, їх національно-етнічній і релігійній приналежності, їх поглядах на виховання дітей; б) визначати конкретні завдання взаємодії саме з даною родиною; в) обирати адекватні методи роботи з родиною, встановлювати контакти з батьками та іншими членами родини.

Слід відзначити, що до роботи з родиною в США активно долучаються також різні благодійні, громадські, релігійні організації.

Список літератури

1. Zimmerman S.L. Understanding Family Policy :Theoretical Approches. Newbury, Ca.:Saga Publications, 1998.142 p.
2. Komarovskiy M. The unemployed Man and his Family. New York: Octagon Books, 2001. 118 p.
3. Ackerman,N.W. The Psychodynamics of Family Life. N.Y.: Basic Books, 2006. 204 p.
4. Bowen,M. Family Therapy in Clinical Practice. N.Y. : Aronson,4-th Ed., 2008. 198p.
5. Carter, B. ,Mcgoldrick, The changing life cycle. A framework for family therapy (4nd ed). New York: Gardner Press., 2008. 346 p

Грищенко І. Д.
викладач кафедри мистецької освіти
Житомирський державний університет ім. Івана Франка

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ХОРОВОГО МИСТЕЦТВА

Не можливо змусити любити Батьківщину. Любов до Батьківщини потрібно виховувати. І тоді вічні цінності – сім'я, рід, Батьківщина – стануть для сучасної молоді важливими і дорогими.

Виховання патріотизму – це процес, з одного боку, соціальний, тому що відповідає сучасним потребам суспільства й визначається багатьма зовнішніми впливами, обставинами й умовами, а з іншого боку – педагогічний, який припускає цілеспрямований вплив на молоду людину з метою її особистісного розвитку. Виховання патріотизму у вищій школі наразі має величезне значення, оскільки мова йде про долю сьогодення й майбутніх поколінь, а наша молодь повинна не тільки мати належний обсяг знань, але й стати зрілою духовно й інтелектуально [1, с. 243].

Хорове мистецтво є одним із важливих засобів виховання сучасних студентів. Це мистецтво, яке органічно поєднало в як собі загальнолюдські, так і національні цінності; володіє незаперечними перевагами в силу свого емоційного впливу; є потужним чинником, який сприяє духовному, моральному, естетичному й патріотичному вихованню студентів. Будучи синтезом музики й поетичного тексту, воно глибше впливає на свідомість молодої людини. Тому національно-патріотичне виховання студентів у процесі хорового співу – це організований цілеспрямований процес творчої взаємодії викладача й студентів, який спрямований на освоєння потенціалу хорової музики й забезпечує перехід від особистісного переживання музичного твору до осмислення своєї патріотичної позиції [2, с. 29].

У процесі хорового співу вирішуються наступні завдання:

- формування у студентів поглядів і переконань патріотичного характеру;
- формування знань про історико-культурну спадщину України та її регіонів;
- формування у студентів потреби до патріотичної діяльності, громадянського й духовного служіння своїй Батьківщині;
- орієнтація студентів і слухачів на образи й норми героїв, представлених у хоровому мистецтві й у народній пісенній творчості;
- популяризація творів вітчизняного хорового мистецтва й народної творчості [2, с. 30].

Хід роботи з розучування й виконання хорових творів передбачає виникнення комунікативного ланцюга: композитор – музичний твір – педагог – виконавці (студентська група) – суб'єкт сприйняття. У зв'язку із цим постає проблема підбору такого репертуару, який би мав великий вплив на особистість молодої людини. У своїй жанровій розмаїтості хоровий репертуар повинен включати:

- кращі зразки української народної музики;
- фольклорні пісні, у яких виражається вся любов і повага до своєї країни, землі, народу. Фольклор знайомить молодь із віковими традиціями й історичним минулим народу, прилучає її до національної культури;
- твори композиторів-класиків (М. Леонтович, М. Лисенко, Л. Ревуцький, М. Вериківський, В. Верховинець, П. Козицький, О. Кошиць, Я. Степовий, К. Стеценко, С. Людкевич), в яких порушуються питання національної самосвідомості, патріотизму, поваги до національної спадщини [3, с. 425];
- творчість композиторів-сучасників, активних громадських діячів (О. Білаш, І. Карабиць, В. Івасюк, М. Скорик, Т. Петриненко, О. Ківа, В. Філіпенко, К. Скрябін, С. Вакарчук, С. Танчинець), які піднесли українську музику на новий рівень;
- масові патріотичні пісні, які є могутнім засобом у вихованні любові до рідного краю, гордості за свою Батьківщину; вони дають можливість студентам глибше замислитись над поняттям «патріот», «громадянин» (О. Білаш «Два кольори», В. Верменич «Чорнобривці», В. Дащак «Вкраїно моя», П. Дворський «Батькова сорочка», В. Івасюк «Червона рута», П. Майборода «Пісня про рушник», М. Мозговий «Моя земля», Т. Петрененко «Україна» та інші) [3, с. 425];
- твори духовної тематики. Їх бажано розучувати напередодні Великих християнських свят: Великодня, Різдва, Благовіщення, Трійці тощо, тому що кожне з

них персоніфікує особливий настрій людини й природи. Церковний спів завжди було улюбленим і задушевним мистецтвом в Україні; у ньому яскраво відображено художній геній, патріотизм і релігійність українського народу.

У підсумку відзначимо, що патріотичне виховання, формування національної свідомості сучасних студентів – це запорука стабільного розвитку країни в майбутньому. Любов до Батьківщини стає силою духу тільки тоді, коли у людини збережені в свідомості образи, які пов'язані з рідним краєм, мовою, коли з'являється почуття гордості від того, що все це – твоя Батьківщина. І допомогти у цьому може хорівий спів як найбільш доступний вид мистецтва, масова форма національно-патріотичного виховання.

Список літератури

1. Жадько В. А., Бідзіля П. О. Про національно-патріотичне виховання студентської молоді. *Соціальний розвиток України та патріотичне виховання громадян*: Міжнар. наук.-практ. конференція (18-19 жовтня 2012 р.). Запоріжжя: «Акцент», 2012. С. 242-245

2. Стріхар О. І., Ярошевська Л.В., Штефан О. С. Патріотичне виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва на заняттях з вокально-хорового виконавства. Миколаїв: РАЛ –поліграфія, 2018. 410 с.

3. Ярошевська Л. Патріотичне виховання майбутніх вчителів мистецтва. Науковий вісник МНУ ім. В.О.Сухомлинського. 2017. № 3 (58), С. 423-427.

УДК 821.161.1 : 2 “17/91”

Загородня А. А.

д. пед. наук, професор,
головний науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
orcid 0000-0003-2418-1670

ОСВІТА У СОЦІАЛЬНО-АНТРОПОЛОГІЧНИХ РЕФЛЕКСІЯХ ФЕНОМЕНОЛОГІВ 1917 – 1991 рр.: І. ЗЯЗЮН

Антропологія – наукова дисципліна, яка вивчає людину та різні етапи людської історії. Зосереджуючись на біологічних і культурних відмінностях різних груп людей, у межах яких розрізняють людину-індивіда, людину-суб'єкта, людину-особистість, людину-людину, антропологія об'єднується рядом наукових принципів і методологічних підходів, серед яких особливим є принцип холізму, що передбачає багатоаспектний аналіз об'єктів наукового дослідження.

Значний внесок в обґрунтування цього питання зробив І. Зязюн (1938 – 2014 рр.), який інтерпретуючи місце соціально-антропологічних ідей в контексті української філософії освіти, відводив значне місце людині, її місцю в світі та структурі освітнього процесу, зокрема. Отже, актуальність зрушених дослідником соціально-антропологічних питань, що ґрунтуються на філософії освіти, змушує звернутись до його наукової спадщини.

Відомо, що світоглядні орієнтири І. Зязюна стали предметом досліджень багатьох сучасних дослідників, , як от: теорії цілісної особистості (В. Мозговий) [3]; прогностичності (Н. Ничкало) [4], та ін.

Актуальність зрушених І. Зязюном соціально-антропологічних питань, які закладені в основу української філософії освіти, змушують звернутися до наукових